

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 4141/21

ע"א 4143/21

ע"א 7147/21

לפני :

כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ
כבוד השופטת ר' רונן

המערערים בע"א 7147/21
והמשיבים 5-1 בע"א 4141/21
ובע"א 4143/21 :

1. שמואל רפאלי
2. עופר זילביגר
3. אלי רוזנצוויג
4. דוד גאליס
5. אחיקם שמעוני

נ ג ד

המשיב 1 בע"א 7147/21
והמשיב הפורמאלי בע"א
4141/21 והמערער בע"א
4143/21 :

עופר ניב

המשיב 2 בע"א 7147/21
והמשיב הפורמאלי בע"א
4143/21 והמערער בע"א
4141/21 :

יהודה ג'ורג'

שלושה ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל
אביב-יפו (כב' השופט א' יקואל) בת"א 33240-12-17 מיום
12.4.2021

ה' בתמוז התשפ"ב (4.7.2022)

תאריך הישיבה :

בשם המערערים בע"א
7147/21 והמשיבים 5-1 בע"א
4141/21 ובע"א 4143/21 :

עו"ד רם ז'אן ; עו"ד דנה בטאט ; עו"ד אופל לוי

בשם המשיבים בע"א
7147/21 והמערערים בע"א
4141/21 ובע"א 4143/21 :

עו"ד יניב כהן ; עו"ד שרה גרינבלט ; עו"ד ליזה
פנירי ברהוס

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. שלושת הערעורים שלפנינו נסבים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתביעה לפי חוק איסור לשון הרע התשכ"ה-1965 (להלן: החוק). התביעה בסך 2.8 מליון ₪ הוגשה על-ידי המערערים בע"א 7147/21 (להלן: המערערים), שהם בעלי תפקידים בכירים ב"דן" חברה לתחבורה ציבורית בע"מ (להלן: דן או חברת דן), כנגד המערערים בע"א 4141/21 ובע"א 4143/21 (להלן: ובהתאמה ג'ורג' ו-ניב, וביחד: המשיבים), שהם בעלי מניות ונהגים לשעבר בחברת דן.

תמצית העובדות הצריכות לעניין

2. הורתה של הפרשה בשנת 2009, שאז הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תביעה של 24 עובדים לשעבר של חברת דן כנגד החברה, וביניהם ג'ורג' וניב. בתביעה נטען כי בשנים 2005-2007, במקביל לפרישתם מן החברה, נדרשו העובדים לשעבר למכור את מניותיהם בחזרה לחברה, וכי דן הטעתה ועשקה את העובדים לשעבר לגבי שווי המניות שהיו בידיהם, כך שאלה נמכרו על ידם בתמורה שאינה משקפת את שווים האמיתיים. התביעה הועברה להליך בוררות וביום 31.3.2016 ניתן פסק-בוררות (להלן: פסק הבוררות) שבגדרו נקבע, בין היתר, כי: "הנהלת דן פעלה באופן בלתי חוקי, פסול ולא-הוגן בעת אישור עסקאות המכר עם [העובדים שלעבר], בנסיבות של חוסר תום לב, הטעיה, עושק וכפיה, ותוך התעלמות בוטה מתקנון החברה [...] מנהלי החברה פעלו במצב של ניגוד עניינים ומתוך מניעים זרים". בשורה התחתונה, התביעה התקבלה במובן זה שחברת דן חויבה להשיב לעובדים לשעבר את המניות שמכרו לה ואף לשלם לכל אחד מהם את סכומי הדיבידנדים שחילקה בגין המניות בין השנים 2007-2014, בניכוי סכום התמורה ששולם להם עבור המניות. פסק-הבוררות אושר על-ידי בית המשפט המחוזי ובקשת רשות הערעור על החלטה זו נדחתה (רע"א 689/17 דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ נ' ניב (25.5.2017)). חברת דן קיימה את חוביה בהתאם לפסק הבוררות. עד כאן מערכה ראשונה.

3. ויהי אחר הדברים האלה, פרסם ניב את הפרסום הראשון מושא התביעה דנן. לאחר מכן התקיימו מגעים בין המשיבים לבין המערערים, שבמהלכם דרשו המשיבים כי בנוסף לסכומים שנפסקו לזכותם בפסק הבוררות, דן תשלם להם ולעובד נוסף בשם רוזן שפרש לגמלאות (להלן: רוזן), את הסך של 1.4 מליון ₪ לכל אחד מהשלושה. דן דחתה

את הדרישה, ויום לאחר מכן החל ניב לפרסם בפייסבוק סדרה של פרסומים שבגין חלק מהם הוגשה תביעתם של המערערים.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

4. בית משפט קמא נדרש בפסק דינו ל-12 פרסומים שפורסמו בפייסבוק, ולאחר שדן בהרחבה בכל אחד ואחד מהפרסומים מצא בשורה התחתונה כי ניב אחראי ל-10 פרסומים החוטאים בלשון הרע כלפי המערערים 1, 2 ו-5 (להלן ובהתאמה: רפאלי, זילביגר ושמעוני), כאשר 9 מהפרסומים הם כנגד רפאלי, ו-2 פרסומים הם כנגד זילביגר ושמעוני (אחד הפרסומים נכלל גם בתשעת הפרסומים כנגד רפאלי). התביעה כנגד ג'ורג' נדחתה, משנקבע כי "לא הונחה תשתית ראייתית מספקת לקביעת ממצא מושכל בדבר הטלת אחריות בגין הפרסומים על הנתבע 2".

5. אשר לגובה הפיצוי, בית המשפט דחה את בקשת המערערים להשית כפל סכום הפיצוי הסטטוטורי על פי סעיף 7א(ג) לחוק בגין כל אחד מהפרסומים, משהגיע למסקנה כי הפרסומים לא בוצעו בכוונה לפגוע, אלא נבעו מכך שניב חש פגוע מפעולות של הנהלת דן וביקש לבטא את כאבו. בנוסף, נקבע כי התביעה נושאת מאפיינים מסוימים של תביעת השתקה, שמטרתה הייתה לא רק לשמור על שמם הטוב של המערערים אלא גם להתיש את ניב ולמנוע ממנו להמשיך לפרסם בפייסבוק.

בשורה התחתונה, בית המשפט חייב את ניב לפצות את רפאלי בסכום של 180,000 ₪, את זילביגר ב-25,000 ₪ ואת שמעוני ב-40,000 ₪, ולשאת בתשלום הוצאותיהם בסך 20,000 ₪.

על פסק הדין נסבים שלושת הערעורים שלפנינו.

תמצית טיעוני הצדדים

6. ע"א 4141/21 וע"א 4143/21: הערעורים של המשיבים (שלא ברור מדוע הוגשו בנפרד) נסבים על אי פסיקת הוצאות לזכות ג'ורג' ועל כך שלא נפסקו הוצאות לחובתם של המערערים 3-4, משנקבע כי הפרסומים לא התייחסו אליהם.

בערעורו של ניב נטען כי בית המשפט שגה כאשר ייחס לו אחריות ביחס לחלק מהפרסומים שביצע כנגד המערערים. בהקשר זה נטען כי היה על בית המשפט ליתן את

המשקל הראוי לתצהיר נוסף שביקש להגיש בשלב הסיכומים בבית משפט קמא, וכי לאור האמור בתצהיר, וגם על פי החומר שעמד בפני בית משפט קמא, עומדות לו הגנות שונות על פי החוק. לטענת ניב, מאותו תצהיר, שניתן על ידי אילן ברוך, עולה כי המערערים השקיעו את משאבי דן ביצירת סרטונים משפילים נגדו, וכי מטרת התביעות שהוגשו נגד המשיבים נועדה לרסקם כלכלית ולהתישם כלכלית. בבקשה להוספת התצהיר כראיה בשלב הערעור, טען ניב כי אותו אילן ברוך "התפכח" בשלב מסוים ו"חצה את הקווים" ולכן לא ניתן היה להגיש את תצהירו קודם לכן. ניב הוסיף והרחיב הן בכתב הערעור ובסיכומים והן בדיון לפנינו, בטענה כי יש לראות את התביעה שהוגשה נגדו כתביעת השתקה, ומשכך, ראוי היה לסלקה על הסף. לחילופין, טען ניב כי הפיצוי שבית המשפט השית עליו גבוה בהרבה מהראוי.

7. ע"א 7147/21: מנגד, המערערים הלינו בערעורם על כך שבית המשפט לא הטיל על ג'ורג' אחריות לפרסומים ולא חייב גם אותו בפיצוי; על הקביעה כי שניים מהפרסומים לא כללו לשון הרע; על כך שנקבע כי הפרסומים נעשו שלא בזדון וכי לתביעה מאפיינים של תביעת השתקה; ועל מיעוט הפיצוי וההוצאות שנפסקו לזכותם.

דיון והכרעה

8. ערעור המערערים לגבי שני הפרסומים: בית המשפט המחוזי בחן בפסק דינו בהרחבה כל אחד מ-12 הפרסומים וכאמור, מצא כי בעשרה מהם יש לשון הרע וכי לא עומדת הגנה לניב. במסקנה זו אין בדעתנו להתערב, הגם שלכאורה יש טעם בטענות המערערים לגבי שני הפרסומים האחרים. זאת, מאחר שאיננו נדרשים כערכאת ערעור לחזור ולבחון ברזולוציה של פרטי פרטים כל פרסום ופרסום, ובהינתן שאין בכך כדי לשנות את התוצאה הסופית בערעור דנן.

ערעורם של המערערים בנקודה זו – נדחה.

9. ערעורו של ניב לגבי עשרת הפרסומים: אין ממש בערעורו של ניב הנסב על עשרת הפרסומים לגביהם חויב בפיצוי עקב הוצאת לשון הרע. למעשה, ניב לא העלה בערכאה קמא טענה נוסח "אמת דיברתי", ולא השכיל להצביע על חסינות כלשהי (סעיף 13 לחוק) או על הגנה כלשהי העומדת לו על פי החוק (סעיפים 14-16). אדרבה, בהודעת ההבהרה שפרסם ביום 11.4.2018 (פסקה 91 לפסק הדין) הבהיר ניב כי דבריו פשוט לא התפרשו נכונה.

בהקשר זה, לא מצאנו לקבל את בקשתו של ניב להוספת ראיות נוספות בשלב הערעור, ולו מן הטעם הפשוט, שבקשה "צנועה" זו משמעה פתיחת ההליך וניהולו מחדש, אם לצורך חקירתו של אילן ברוך ואם לשם הבאת עדים נוספים וראיות נוספות.

ודוק: אין מדובר כלל ב"ראיית זהב" שיש בה כדי להטות את כפות המאזניים, אלא בטענות שונות שאינן קשורות ישירות לפרסומים מושא ענייננו, טענות שלפחות חלקן בבחינת עדות שמיעה של מצהיר שאין חולק כי נמצא כיום בסכסוך עם מי מהמערערים ועם חברת דן, וכך גם אחיו אריה ברוך. בדומה, בבית משפט קמא המשיבים עמדו על זימונו לעדות של ברכה, יו"ר דירקטוריון דן לשעבר, לאחר שהוגשו תצהירי עדות ראשית והסתיימה חקירות העדים, אך בסופו של יום, בית המשפט לא מצא ליתן משקל לעדותו של ברכה שנסמכה כולה על עדות מפיי-השמועה. לא היה אפוא בתצהירו של אילן ברוך כדי לשנות מתוצאות הדיון בתביעה דנן, והדברים נכונים גם לגבי תצהירו של מר רובין וגם לגבי חבילת הראיות הנוספת שביקשו המשיבים להוסיף בשלב זה (כמו תמלילי השיחות המוקלטות) כמו גם לסיפור הסרטונים, נושא שלא הועלה כלל בשלב כתבי הטענות בבית משפט קמא.

10. לכך יש להוסיף את הכלל לפיו על בעל דין להציג את ראיותיו "בחבילה אחת" ולא טיפין טיפין, ואת ההתנהלות הדיונית הבעייתית של המשיבים, בלשון המעטה, כמפורט בתשובת המערערים לבקשה להבאת ראיות. ובקיצור, בענייננו לא התמלא אפילו אחד מהתנאים המנויים בתקנה 144 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 הקובעת כלהלן:

ראיות חדשות בערעור
144. בעל דין אינו רשאי להגיש ראיות חדשות לבית המשפט שלערעור; ואולם בית המשפט רשאי להתיר הגשת ראיות חדשות אם שוכנע שהן עשויות להשפיע על תוצאות הערעור וכן שמתקיים אחד מאלה:
(1) לא היה ניתן לאתר את הראיה בשקידה סבירה ולהגישה בערכאה הראשונה במועד המתאים לכך;
(2) הגשת הראיה דרושה כדי למנוע עיוות דין.

ערעורו של ניב לגבי עשרת הפרסומים בהם חויב – נדחה.

11. ערעור המערערים לגבי ג'ורג: כאמור, המערערים טענו כי היה מקום להטיל אחריות על ג'ורג' כמי שתיאם ושלט על הפרסומים. המערערים הצביעו על שורה של התבטאויות של ג'ורג' ושל ניב, התומכות בטענתם זו.

אכן, נראה כי ג'ורג' הילך על קו הגבול והיה כפסע מהטלת אחריות עליו, אם כמעוול בצוותא לפי סעיף 11 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] אם כ"משתף עצמו" או "מסייע" לפי סעיף 12 לפקודה זו. אך בשורה התחתונה איני רואה להתערב בממצאי העובדה של בית משפט קמא ולמסקנתו לפיה "לא הוכחה השפעה כה ניכרת של הנתבע 2 (ג'ורג' – י"ע) על הנתבע 1 (ניב – י"ע)".

12. ערעורו של ג'ורג' בשאלת ההוצאות: כאמור, ג'ורג' הלין על כך שלא נפסקו הוצאות לזכותו, משנדחתה התביעה כנגדו.

ככלל, אין דרכה של ערכאת ערעור להידרש לנושא ההוצאות. מכל מקום, בית משפט קמא אמנם מצא כי אין להטיל על ג'ורג' אחריות בגין הפרסומים, אך ציין כי נחזה שהתקיים "תיאום זה או אחר בין הנתבעים אשר לשאלת חדילת הפרסומים או חידושם" (פסקאות 22 ו-23 לפסק הדין). בנסיבות אלה, רשאי היה בית המשפט לקחת התנהלות זאת בחשבון באי פסיקת הוצאות.

דין ערעור ג'ורג' והמערערים בנקודה זו להידחות.

13. ערעור יתר הצדדים בשאלת ההוצאות: כאמור, ניב הלין על כך שלא נפסקו לזכותו הוצאות עקב דחיית תביעתם של המערערים 3-4, ומנגד, המערערים הלינו על סכום ההוצאות הנמוך שנפסק לזכותם.

דין הערעורים בנקודה זו להידחות ולו מן הטעם שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בנושא ההוצאות.

14. האם פעל ניב באופן זדוני? בית משפט קמא קבע כלהלן (פסקה 94):

"התרשמתי סופו של יום כי הפרסומים לא נעשו בזדון, או בכוונה של הנתבע לגרימת נזק למי מהתובעים. הנתבע, כך שוכנעתי, חש נפגע מפעולות כאלה ואחרות של הנהלת דן, וביקש לבטא את כאבו ואת העוול שהוא סבור שנגרם לו וליתר בעלי המניות. תימוכין בתחושותיו הוא מצא בפסק-הבוררות. אף שבחלק מדבריו ניכרה 'חציית גבול', סבורני כי הנתבע לא היה מונע במעשיו מתוך רצון לפגוע או להזיק למאן דהוא".

התרשמות זו של בית המשפט אני מתקשה מאוד לקבל משני טעמים.

15. ראשית, המערערים הוכיחו כי הפרסומים נעשו על ידי ניב בכוונת מכוון ללחוץ על חברת דן לשלם לו ולג'ורג' ולעובד הנוסף רוזן סכומים נוספים מעבר לסכומים שנפסקו לזכותם בהליך הבוררות (ואיני נדרש לטענת המערערים כי לא היה בכוונתם של המשיבים לשתף "בשלל" את העובדים האחרים שהשתתפו בהליך הבוררות, או לגלות את אונזם של העובדים האחרים בקבלת הסכום הנוסף שנדרש על ידם).

כאמור, לאחר הפרסום הראשון התנהלו מגעים בין חברת דן לבין המשיבים ורק לאחר שדן דחתה באופן נחרץ את דרישותיהם של המשיבים, התחדשו הפרסומים. בית משפט קמא סיכם את הדברים בציינו כי בתקופה שבין 16.8.2017 ועד 16.10.2017 לא פורסמו פרסומים על-ידי מי מהמשיבים. ביום 16.10.2017 הודיעה דן למשיבים כי אין בכוונתה לשלם להם כספים נוספים כפי שדרשו, וכבר באותו יום פרסם ניב בפייסבוק: "הערב חוזרים לפעילות תישארו בדף כדאי לכם חחחח", וכבר למחרת חודשו הפרסומים. למעשה, המשיבים אפילו לא הכחישו את הדברים. מכאן, שהפרסומים אינם בבחינת "הבעת כאב" גרידא של ניב, אלא ניסיון שקוף ובוטה ללחוץ על חברת דן, באמצעות המערערים, לשלם סכומי כסף נוספים מעבר למה שנפסק בפסק הבוררות.

16. שנית, ושמה עיקרו של דבר.

מבלי להידרש להתדיינויות הנוספות המתנהלות בין הצדדים, ומבלי להידרש לתוכן הפרסומים עצמם המייחסים למערערים בהבל פה האשמות שלא נבדקו על ידי ניב וממילא לא הוכחו על ידו ונקבע לגביהם כי הם שקריים – הרי שהתמונה המצטיירת היא של רדיפה אובססיבית, כמעט יום-יומית אחרי רפאלי, זילביגר ושמעוני, ובמסע הכפשה המתנהל על ידי ניב במספר קבוצות פייסבוק. וכלשונו של ניב "אנחנו נמשיך להביא לכם את האמת לא נעצור האמת היא נר לרגלנו" (השורה האחרונה בהודעת ההבהרה שפרסם ניב ביום 11.4.2018 כמצוטט בפסקה 91 לפסק הדין, הדגשה הוספה – י"ע); "אתם תשלמו הכל. אתה יודע למה אתם תשלמו הכל? כי אנחנו נרדוף אחריכם עד שאתם תשלמו! אנחנו לא נעזוב אתכם!" (הדברים לקוחים מסרטון מיום 26.12.2018, נספח 2 לנספח 33 למוצגי המערערים, בסעיף 37, הדגשות הוספו – י"ע).

הדברים לא הסתכמו "רק" בעשרות או מאות פרסומים שחוזרים ודשים באותם נושאים, אלא גלשו גם למחוזות נוספים של הטרדת מי מהמערערים ובני משפחותיהם. כך עולה משתי החלטות שניתנו על ידי בית משפט השלום כנגד ניב, בבקשת רפאלי,

זילביגר ושמעוני למתן צו למניעת הטרדה מאיימת (ה"ט 21-01-19307). מהחלטות אלה עולה תמונה מדאיגה של מעקבים, איומים, התחקות ופגיעה בפרטיות, ואף הטרדה של בני משפחתו של רפאלי, ואביא מקצת הדברים מהחלטתו של כב' השופט רז נבון מיום 8.2.2021:

"מדובר בפרסומים אשר מעודדים אלימות. פרסומים כאלה אסורים, ומצדיקים את התערבות בית המשפט. אין בהם דבר וחצי דבר עם חופש הביטוי. זריקת אנשים למטה, ריסוק בתים, זריקת שעונים שבורים, עשיית שואה ועוד, הם ביטויים העולים כדי הטרדה מאיימת ופוטנציאל ההישנות שלהם קיים.

[...] עידוד לפגיעה בבני המשפחה של המבקשים, או יצירת קשר עמם לצורך הטרדתם והפעלת לחצים עליהם, על מנת שהמבקשים יתרצו ויעתרו לפניות המשיבים כחלק מהסכסוך עם הנהלת דן הוא חציית קו אדום. אין לעשותו" (הדגשה במקור – י"ע).

אציין כי בהחלטה זו נאמר גם כי ניב טען שאין בכוונתו לפנות לבני המשפחות של המערערים 1, 2 ו-5 אך "בפועל הסתבר, כי פנייה נעשתה. בדיון התחוויר גם, כי אין בכוונת המשיבים לחדול מכך" (הדגשה הוספה – י"ע).

17. שנים על כס השיפוט לימדנו כי לא כל מי שנלחם בשכנוע פנימי עמוק או מדומה ב"ממסד" כזה או אחר הוא בהכרח "חושף שחיתויות". צד חלש אינו בהכרח הצד הצודק, ולא בכדי הוזהרנו "וְדַל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבוֹ" (שמות כג, ג).

לצורך הדיון, אני נכון להניח כי ניב מונע לא רק מתוך מוטיבציה כספית אלא גם על ידי שכנוע פנימי עמוק בצדקת דרכו, כדי כך שבאחד הפרסומים מושא הצו למניעת הטרדה מאיימת כתב: "כן שמואל רפאלי. עשית לנו שואה אנחנו נעשה גם לך שואה, זה לא בעיה תאמין לי רק התחלנו". אמונתו הפנימית היוקדת של ניב, יכולה מן הסתם להסביר את עיסוקו האובססיבי במערערים ואת קריאתו המתריסה בפרסום 7, בבחינת הזמנה לדו-קרב משפטי "ונראה אותך תובע אותי שמואל". אך העובדה שלמערערים נגישות למשאבי משפט וחברת דן ניצבת מאחוריהם, אינה שוללת מהם את הגנת החוק.

אין חולק שעל אף פסק דינו של בית משפט קמא, הפרסומים לא הוסרו. אף לא למותר להזכיר את התנהלותם של המשיבים במהלך ההתדיינות, כדי כך שבית המשפט מצא לנכון בצעד חריג ולהורות בהחלטתו מיום 22.12.2019 לחרוג מעקרון פומביות הדיון וליתן צו איסור פרסום רחב וכולל עד למתן פסק דין. זאת, לאחר שמצא כי ההליך

משמש להגברת לשון הרע על ידי המשיבים. אגב, באותו הליך טען ניב כי "פירש את הטקסט באופן לא מכוון והסרטון נערך על ידו בטעות", וזאת למרות שהוזהר בהחלטות קודמות של בית המשפט והיה עליו "להלך זהיר על בהונותיו במבוקשו לפרסם פרסומים על אודות ההליך" כלשונו של בית משפט קמא.

בנקודה זו יש לקבל את ערעורם של המערערים, וכאן אנו מגיעים לנושא הבא.

18. האם לפנינו תביעת השתקה? כאמור, ניב הרחיב בטיעוניו בנקודה זו, והצביע על סכום התביעה ועל כך שההליכים שנקטו ונוקטים המערערים כלפיו ממומנים על ידי חברת דן.

מנגד, המערערים הלינו על כך שבית המשפט הצביע על מאפיינים של תביעת השתקה המתקיימים בענייננו, מה שהביא אותו לפסוק פיצוי על הצד הנמוך, וכלשונו של בית משפט קמא (פסקה 95):

"לא ניתן להתעלם מכך שיש בהתנהלות התובעים כלפי הנתבע משום רכיבים הדומים לתביעות 'השתקה' (הידועות גם כ- 'תביעות SLAPP' (Strategic Law Suit Against Public Participation)). בכך מצאתי לנכון לקבל חלק מטענות הנתבע בנושא, אך בהקשר קביעת סכום הפיצוי הראוי ולא באופן השומט את הקרקע מתחת לאחריות הנזיקית לפרסומים המכפישים עצמם".

19. גם בנקודה זו אני סבור כי הדין עם המערערים.

בית משפט קמא התייחס לתצהירו של אילן ברוך ולעדויותו של כהן, בעל תפקיד בחברה, שנקרא שוב למתן עדות על מנת להבהיר את דבריו בשיחה המוקלטת בינו לבין אילן ברוך. בראיות אלה מצא בית המשפט אינדיקציות לכך שמטרת התביעה איננה אך שמירה על שם הטוב של המערערים אלא גם ניסיון להתיש את המשיבים כלכלית.

ברם, נראה כי בכך נפלה שגגה בפסק הדין, באשר תצהירו של אילן ברוך הוגש בשלב הסיכומים והוא לא נחקר עליו, ולפחות לגבי חלק מהדברים מדובר בראיות בלתי קבילות.

20. בפסק דינו של בית משפט קמא יש סתירה פנימית. בית המשפט מצא כי ניב אחראי לעשרה פרסומים שקריים, כוזבים בעליל – ארבעה מהפרסומים מייחסים למי

מהמערערים איומים על ניב ועל אחרים, שניים מהפרסומים מייחסים להם אי החזרת הלוואה שנטלו מחברת דן, ושניים מהפרסומים מייחסים לשמעוני קבלת כספים שלא כדין בגין עסקאות נדל"ן של חברת דן. משנמצאו פרסומים אלה שקריים, קשה להלום כי לפנינו תביעת השתקה, על אף פערי הכוחות בין הצדדים. לא למותר לציין כי גם ניב לא טמן ידו בצלחת, ואף הוא יזם מספר הליכים כנגד מי מהמערערים, לרבות תביעת לשון הרע.

21. אכן, פערי כוחות בין הצדדים ותביעה בסכום גבוה של בעל דין "חזק" כנגד בעל דין "חלש", הם מהסממנים המובהקים המאפיינים תביעת השתקה. אך לא בהכרח, ותביעת השתקה יכולה להיות גם בין פרטים "חלשים" בינם לבין עצמם, כמו תביעות לשון הרע בין חברי ועד הבית או בין חברי המושב, תביעות שבתי המשפט נדרשים להם כדבר שבשגרה. במקרה דנן, המערערים אינם נושאים מכיסם בעלות ההליכים המשפטיים, ובהיבט זה הם הצד "החזק". מנגד, נטען על ידי המערערים כי לפחות בזירה של הפייסבוק והוואטסאפ הם הצד החלש. בזירות אלה מתנהלות מספר קבוצות המונות מאות חברים פעילים, בעלי מניות בהווה או בעבר בחברת דן, שניב פעיל דומיננטי בהן ונטען כי הוא מייצר התוכן הדומיננטי בקבוצות אלה. הדיונים והתכנים בקבוצות הפייסבוק עוסקים ללא הרף בחברת דן ובחברי הנהלת דן וביניהם המערערים או מי מהם, כאשר ניב מעיד על עצמו כי לא יפסיק את הרדיפה אחרי המערערים או מי מהם.

ודוק: כאשר בתביעות השתקה עסקינן, דווקא העובדה שפלוני הוא הצד "החזק" ברשתות החברתיות עשויה להגביר את המוטיבציה להשתיקו, כך שהסיווג של צד חזק מול צד חלש ברשתות החברתיות, אינו מקדם בהכרח את זיהוי התביעה כתביעת השתקה. לשם כך יש לבחון את המכלול, ובין היתר, את מיהות הצדדים, מהות העניין ואם יש בו עניין לציבור; מי יזם את ההליכים; האם מדובר בפרסום חד פעמי או במספר פרסומים; זירת הפרסום ותפוצת הפרסום; האם התביעה היא גבולית ואף תביעה חסרת בסיס שראוי היה שלא להגישה מלכתחילה (ע"א 2266/14 ילין נ' אם תרצו – ציונות או לחדול (15.7.2015); רע"א 1688/18 סרנה נ' בנימין נתניהו, פסקה 7 (15.4.2018)). אך מעבר לכל האינדיקציות דלעיל, השכל הישר הוא חבר כבוד במועדון השיקולים, וכאשר תביעת לשון הרע נחזית כתביעת השתקה, "מדברת" בשפת השתקה ומתנהלת כתביעת השתקה – אזי לפנינו תביעת השתקה.

במקרה דנן, המערערים לא מצאו תרופה אחרת מאשר הגשת תביעה, על מנת להפסיק את זרם הפרסומים המכפישים, כאשר ניב חוזר ומבהיר שאין בדעתו לחדול ממעשיו. בנסיבות אלה, ניתן לומר אפוא כי המערערים נגררו בעל כורחם להגשת

התביעה, ולא עמדה בפניהם דרך אחרת כגון בקשה מניב כי יחדל מהפרסומים או יביע התנצלות בגין הפרסומים. המערערים טענו כי סכום התביעה הועמד אף על הצד הנמוך בהינתן סכום הפיצוי הסטטוטורי לו זכאי כל אחד מהם, אך כשלעצמי אני סבור כי היה ראוי להפחית את סכום התביעה ולהעמידו על סכום צנוע יותר בגדר סמכותו של בית משפט השלום, דווקא בהינתן פערי הכוחות בין הצדדים. מכל מקום, אין בסכום התביעה, כשלעצמו, כדי להביא להגדרת התביעה כתביעת השתקה.

בנקודה זו דין ערעור ניב להידחות ודין ערעור המערערים להתקבל.

22. שתי הערות לפני סיום.

א. פסק הבוררות חד ונחרץ ומייחס לחברת דן התנהלות חסרת תום לב כלפי 24 העובדים שפרשו, וביניהם המשיבים. כפי שציין ניב באחד מפרסומיו "פסק הבוררות, דו"ח מבקר המדינה אומרים דברים קשים, על הנהלת דן ואנו נמשיך לדרוש תשובות מהנהלת דן בעבר והיום, זו זכותנו כבעלי מניות בדן". המשיבים רשאים וזכאים לברר את טענותיהם באכסניה המשפטית המתאימה, וכפי שעולה מהחומר שלפנינו, שתי תביעות נגזרות כבר הוגשו, ויש להניח כי הדברים יתבררו במסגרות אלה. שיח ביקורתי הוא לגיטימי, אך יש להישמר מחציית הגבול עד כדי רדיפה אובססיבית אחרי מושא הביקורת.

ב. הצדדים וגורמים נוספים ניהלו ומנהלים כיום הליכים שונים, רובם נסבים על לשון הרע, אם כתובעים ואם כנתבעים. שבעה תיקים נדונים במאוחד בבית משפט השלום ברמלה, כאשר בששה מהם ניב הוא הנתבע ובאחד מהם ניב הוא התובע: 10939-09-19; 55527-09-19; 56753-06-19; 16046-06-19; 59877-09-19; 6660-06-19; 58972-03-21). יש להצר על משאבי השיפוט היקרים המוקדשים להליכים אלה בערכאות השונות. בתום הדיון שנערך לפנינו המלצנו לצדדים למחוק הדדית את כל ההליכים התלויים ועומדים, למעט התביעות הנגזרות, אך לצערנו הדבר לא הסתייע. עדיין לא ננעלה הדלת, ונקווה כי המלצתנו תיפול, במוקדם או במאוחר, על אוזניים כרויות.

23. סוף דבר, שערעורי המשיבים נדחים על כל חלקיהם. ערעור המערערים מתקבל בשתי נקודות: הפרסום נעשה על מנת ללחוץ על דן ואין לפנינו תביעת השתקה. למרות זאת, ובהתחשב בסכום הנכבד שכבר נפסק לחובת ניב, איני רואה ליתן "תרגום" אופרטיבי כספי לקבלת הערעור בנקודות אלה, ולפסוק מעבר לסכומים שנפסקו על ידי בית משפט קמא.

לנוכח דחיית ערעורו של ניב על כל חלקיו וקבלת ערעור המערערים בחלקו, יישא ניב (המערער בע"א 4143/21) בהוצאות המערערים בע"א 7147/21 בסך 20,000 ₪.

ש ו פ ט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

השופטת ר' רונן:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, ז' בתמוז התשפ"ב (6.7.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט